

The World's Largest Open Access Agricultural & Applied Economics Digital Library

This document is discoverable and free to researchers across the globe due to the work of AgEcon Search.

Help ensure our sustainability.

Give to AgEcon Search

AgEcon Search

<http://ageconsearch.umn.edu>

aesearch@umn.edu

*Papers downloaded from **AgEcon Search** may be used for non-commercial purposes and personal study only. No other use, including posting to another Internet site, is permitted without permission from the copyright owner (not AgEcon Search), or as allowed under the provisions of Fair Use, U.S. Copyright Act, Title 17 U.S.C.*

No endorsement of AgEcon Search or its fundraising activities by the author(s) of the following work or their employer(s) is intended or implied.

Мр Александра Јовановић
Мирослав Трајковић
Нишка пословна школа СС, Ниш

ЗАСТУПАЊЕ ПРИВРЕДНИХ ДРУШТАВА

Апстракт

Заступање привредног друштва подразумева посао заступања у име и за рачун привредног друштва као заступника у правним пословима и обављања посла заступника у правним пословима и приликом обављања правних радњи.

Нови закон о привредним друштвима прецизно одређује правне основе за заступање привредних субјеката.

Рад приказује правне основе за заступање привредног субјекта и то у случајевима: друштва са ограниченом одговорношћу, акционарског, ортачког и командитног друштва. Упућује на значај пуномоћника и прокуристе.

Кључне речи: *заступање, привредна друштва, друштво са ограниченом одговорношћу, акционарско друштво, ортачко друштво, командитно друштво, пуномоћник, прокура, судски регистар.*

REPRESENTATION OF COMPANIES

Abstract

Representing a company implies representation in the name of a company as a conductor of legal affairs and legal actions.

The law on companies precisely determines legal bases for representing companies.

This paper illustrates legal bases for representing a business subject, and in following cases: companies with limited responsibility, joint stock, partnership and limited companies. It points to the importance of proxies and procurators.

Key words: *representation, companies, limited responsibility companies, joint stock companies, partnership companies, limited companies, proxy, procurator, court registry.*

Увод

Закон о привредним друштвима одређује појам привредног друштва као „... правно лице које оснивају оснивачким актом правна и/или физичка лица ради обављања делатности у циљу стицања добити.“¹

Привредно друштво може ступити у правне односе искључиво преко физичких лица одређених законом, актом друштва или преко пуномоћника друштва. Пуномоћник друштва нарочито поступа у случајевима када друштво обавља своје пословање у више места.

¹ („Сл. Гласник РС“ бр. 125/2004) у чл. 2. ст. 1.

Заступање привредног друштва подразумева иступање овлашћеног лица за заступање у име и за рачун привредног друштва, као заступника, у правним пословима и приликом обављања правних радњи.

ПРАВНИ ОСНОВИ ЗА ЗАСТУПАЊЕ ПРИВРЕДНИХ СУБЈЕКТА

Правни основи за заступање привредних субјеката могу бити различити.

Закон о привредним друштвима прецизно одређује правне основе за заступање привредних субјеката.

Друштво са ограниченом одговорношћу

Друштво са ограниченом одговорношћу је друштво које целокупном својом имовином одговара за своје обавезе. Чланови друштва, без обзира да ли су једно или више правних или физичких лица, не одговарају за обавезе друштва.²

Друштво са ограниченом одговорношћу је правни субјекат кога заступа директор, и то под условом да оснивачки акт не одређује да друштво заступа управни одбор.

Улози чланова друштва чине основни капитал друштва. Куповином улога чланови друштва стичу удео у друштву сразмерно вредности улога, а сваки члан друштва може имати само један удео, а један удео може подразумевати више чланова.

Акционарско друштво

Акционарско друштво је врста привредног друштва, друштва капитала, за чије се оснивање средства прибављају издавањем акција. Ово друштво има основни капитал који је подељен на исте номиналне вредности чији збир, у ствари, чини капитал друштва.³

Права акционара зависе од броја акција које поседују, а све њих, односно акционарско друштво заступа генерални директор. Генералном директору (најчешће председнику управног одбора) није потребно посебно овлашћење за заступање акционарског друштва. Иначе, генерални директор је председник управног одбора акционарског друштва уколико је тако одређено оснивачким актом и статутом друштва.

Акционарско друштво могу заступати и чланови управног одбора, ако је тако одређено оснивачким актом или статутом.

Ортачко друштво

Ортачко друштво оснивају два или више физичка или правна лица, како би обављали делатност под заједничким именом.⁴

² Александар Грујић; Пословно право, Инед СО, Нови Сад, 2007. стр. 87. до 105.

³ Ибид, стр. 38. до 64.

⁴ Ибид, стр. 105. до 112.

Друштво за обавезе одговара целокупном својом имовином и присутна је солидарност ортака.

Оснивачки акт друштва може одредити да органи друштва заступају друштво искључиво заједно, заједно са прокуристом или да овлашћење за заступање има сваки ортак. Уколико овлашћење за заступање добију два или више ортака, сваки од њих може поступати самостално.

Уколико су ортаци ортакског друштва, сагласно оснивачким актом, овлашћени за заједничко заступање, могу овластити једног или више ортака да буду заступници при обављању одређених врста послова.

Изјава воље учињена једном од ортака, који има овлашћење за заступање, сматра се да је учињена ортакском друштву.

Уколико постоји оправдани разлог за отказивањем овлашћења ортака за заступање ортакског друштва, и то у отказном року одређеном оснивачким актом или уговором ортака, и дато је благовремено писаним путем, исто се може отказати. Постојање ваљаности разлога за отказ овлашћења цене остали ортаци.

Уколико ортаци нађу да постоји оправдани разлог за хитно одустајање, ортак може одустати у року одређеном општим актом или уговором ортака.

Ортак се не може унапред одрећи овлашћења за заступање. Уколико би постојала таква одредба оснивачког акта или уговора ортака била би ништава.

Дато овлашћење за заступање може се одузети. О таквој могућности се говори и у Закону. „Овлашћење за заступање може се одлуком надлежног суда, уколико оснивачким актом није другачије одређено, одузети по тужби друштва или преосталих ортака друштва, ако се утврди да ортак није способан да заступа друштво или да чини тежу повреду дужности заступања“.⁵

Командитно друштво

Чланови командитног друштва су правна или физичка лица у својству ортака. Командитно друштво је правно лице које за своје обавезе одговара целокупном имовином, а под заједничким именом, од којих најмање једно лице одговара, како следи:

- ограничено до висине свог улога - *командитори*, или
- неограничено за обавезе друштва - *комплементари*.⁶

Послове командитног друштва воде један или више комплементара. Командитор не може да заступа командитно друштво.

Пуномоћници

Пуномоћници заступају привредна друштва по основу пуномоћја, које им даје заступник привредног друштва, директор привредног друштва или статутарни заступник.

Не постоји услов да пуномоћник мора бити лице запослено у привредном друштву.

⁵ Закон о привредним друштвима, члан 75.

⁶ Александар Грујић; Ибид, стр. 112. до 118.

Иначе, пуномоћник може бити правно или физичко лице.

Овлашћење пуномоћника може бити ограничено на одређену врсту пословања. Може бити временски ограничено или се може дати на неограничено време. Пуномоћје мора садржати назначење овлашћења пуномоћника.

Ограничења могу имати дејство према трећем лицу само уз услов да је исто знало или морало знати за њих. Пуномоћје се даје искључиво у писаној форми.

Пуномоћник може на треће лице пренети овлашћења за заступање друштва само уз услов да му је то давалац пуномоћја изричито писмено дозволио. Пуномоћје може бити опште или специјално.

Уколико пуномоћник закључи уговор за чије закључење није имао овлашћење, такав уговор не обавезује друштво, али га друштво може одобрити.

Пуномоћници по запослењу

Закон о облигационим односима одређује да привредно друштво могу у уговореним односима заступати и тзв. пуномоћници по запослењу. Ради се о лицима запосленим у привредном друштву и то на пословима приликом чијег обављања долази до закључивања и испуњења обавеза неких врста уговора. Тако, директор је законом овлашћен да у име и за рачун предузећа закључује све потребне уговоре ради извршења привредног плана и других задатака предузећа.⁷

Обим овлашћења пуномоћника по запослењу одређен је обичајима. У начелу, у оквиру својих претпостављених овлашћења помоћник по запослењу може да да пуномоћје неком другом лицу.⁸

Прокура

Прокуру привредно друштво може дати једном или више лица. Уколико је прокура дата као посебна великом броју лица сваки прокуриста има овлашћења сагласно законом, а ако је дата као заједничка сматраће се да правни послови који се закључе или радње које се у вези њих предузимају су пуноважни само уз сагласност свих прокуриста.

Уколико је изјава воље трећих лица или радње учињене према једном прокуристи сматраће се као да су учињене према свим прокуристу.⁹

Уколико прокура није дата за одређени огранак сматраће се да је дата за цело привредно друштво.

Важно је поменути да се прокура даје само у писаном облику, искључиво физичком лицу, да је непреносива и да ограничења овлашћења прокуристе не производе дејство према трећим лицима.

Прокуриста потписује привредно друштво са знаком „пп“ (што је ознака за прокуру) пуним именом и презименом. Привредно друштво се не може одрећи

⁷ Ђорђе Чобелић и др.; Привредно право (са основима грађанског права), С. Администрација, Београд, 1970. стр. 202. и 203.

⁸ Проф. др Славко Царић; Правни положај привредних организација (8. издање), Центар за привредни консалтинг, Нови Сад, 2000. стр. 228. и 229.

⁹ Ибид, стр. 226. и 227.

права да опозове прокуру.

Прокура престаје опозивањем од стране привредног друштва (које то може учинити у свако доба). У случају да је прокура опозвана може остваривати права из уговора о прокури према привредном друштву.

Смрћу или престанком постојања јединог члана или акционара који је дао прокуру, прокура не престаје.

ОВЛАШЋЕЊА ЗАСТУПНИКА

Овлашћења заступника одређена су чланом 25. Закона о привредним друштвима.

Заступник привредног друштва има обавезу да поштује сва ограничења овлашћења без обзира да ли су утврђена оснивачким актом; уговором ортака или чланова друштва; статутом или одлуком надлежног органа друштва. Заступник који прекорачи овлашћења одговара за штету привредном друштву или трећем лицу.

Подаци који су објављени у вези са заступницима друштва, обавезују само друштво без обзира да ли постоје неправилности у избору заступника. На то се може позвати само треће лице под условом да друштво не докаже да је треће лице могло или морало знати за те неправилности. С обзиром да се сматра да треће лице зна за регистроване податке о привредном друштву, а објављени подаци се разликују од регистрованих података привредног друштва, трећа лица се поуздају у податке из регистра. У складу са тим ограничења овлашћења за заступања могу се истицати према трећим лицима.

УПИС У СУДСКИ РЕГИСТАР

Судски регистар је јавна књига што значи да су подаци уписани у њему јавни, могу се разгледати, преписати или се тражити извод из регистра.

Упис у судски регистар према трећим лицима производи правно дејство од дана уписа.

О захтеву за упис у судски регистар одлучује судија појединац и о томе доноси одлуку или решење против кога се може изјавити жалба.

У регистар се региструју оснивање, повезивање и престанак привредног субјекта, статусне промене и промене правне форме тог субјекта, подаци о привредном субјекту од значаја за правни промет, подаци у вези са поступком ликвидације и стечајним поступком, ако и други подаци значајни за правни промет.

Члан 6. ст. 11 и чл. 4. ст. 7. Закона о регистрацији привредних субјеката предвиђа да се у регистар уписују име и матични број заступника и границе његовог овлашћења, име и матични број прокуристе, име и матични број осталих заступника уколико постоје, заступника акционарског, командитног и друштва са ограниченом одговорношћу осим ако заступник није одређен оснивачким актом. Закон предвиђа да потпис заступника мора бити оверен.

У случају да се подноси регистрациона пријава промене заступника привредног друштва, приказује се одлука надлежног органа о разрешењу дотадашњег заступника, одлука о постављењу новог заступника и оверен потпис новог заступника. У случају промене обима овлашћења прилаже се одлука о томе. Овлашћења заступника, односно њихова ограничења, као и престанак права

заступања уписују се у судски регистар.

Подаци о заступницима ортакког друштва, промени овлашћених заступника, одређивање нових заступника из редова ортака и промене у обиму овлашћења заступника ортакког друштва региструју се сагласно Закону о издавању или опозивању прокуре, законски заступник извештава о регистрацији привредних субјеката.

У регистар се не уписује име помоћника.

Имена лица која су пуномоћници по запослењу се не уписују у регистар.

Приликом уписа у регистар прилаже се регистрациона пријава прокуре, одлука о давању прокуре, оверен потпис прокуриста. Приликом регистрације прокуриста депонује потпис са назнаком „пп“.

О издавању или опозивању прокуре законски заступник извештава регистар.

Закључак

Привредна друштва су правна лица и морају имати одговарајуће органе преко којих ће у правном промету остваривати правни субјективитет. Ти органи заступају и представљају привредна друштва према трећим лицима и другим органима, јер се код правних лица једино преко органа може остварити њихово заступање и представљање.

Управо због горње неопходности у Закону о предузећима из 1996. године и Закону о привредним друштвима из 2004. године су предвиђена основна правила о заступању и представљању привредних друштава.

Иначе, у раду се наглашава да се у правној теорији заступање привредних друштава може посматрати и проучавати и са других аспеката.

Литература

1. Александар Грујић; Пословно право, Инед СО, Нови Сад, 2007.
2. Др. Данијела Костадиновић, Основе привредног права, Народна библиотека Србије, Београд, 2004.
3. Ђорђе Чобељић и др.; Привредно право (са основама грађанског права), С. Администрација, Београд, 1970.
4. Закон о привредним друштвима (Сл. Гласник РС бр. 125/2004).
5. Закон о регистрацији привредних субјеката („Службени гласник РС“, бр. 55/2004).
6. ЗОО.
7. Проф. др Славко Царић; Правни положај привредних организација (8. издање), Центар за привредни консалтинг, Нови Сад, 2000.
8. Проф. др Милутун Срдиф, Јовановић В.; Правни положај привредних субјеката, Привредна академија - самостални и недржавни универзитет у Новом Саду, 2006.
9. Проф. др Ивица Јанковец; Привредно право, Пројурис, Београд, 2008.